

Projectplan ontheffing Wnb

Erfontwikkelingen Landgoed Hof te Tweekelo

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

G.J. Roerink
Oliemolensingel 177
7511 BB Enschede

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 3670.2
Datum: 2-7-2020
Projectleider: Mark Elshof
Opgesteld: Maaïke Leenen
Gecontroleerd: Mark Elshof
Status: Definitief
Versie: 1

© 2020 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Algemene informatie	5
1.1	Inleiding project.....	5
1.2	NAW-gegevens	5
1.3	Periode ontheffing.....	5
2	Huidige situatie	6
2.1	Huidige situatie.....	6
3	Ecologisch inventarisatie: achtergrond.....	8
3.1	Methode inventarisatie	8
3.2	Actualiteit inventarisatiegegevens	9
3.3	Locatie inventarisatie	10
4	Ecologisch inventarisatie: resultaten	11
4.1	Vogels	11
4.1.1	Huismus	11
4.1.2	Kerkuil	11
4.2	Vleermuizen.....	11
4.2.1	Gewone dwergvleermuis	11
4.2.2	Laatvlieger.....	13
4.2.3	Gewone grootoorvleermuis.....	13
4.2.4	Rosse vleermuis	14
4.3	Overige zoogdieren	14
5	Werkzaamheden en planning	16
5.1	Werkzaamheden en werkwijze	16
5.2	Eindbeeld	16
5.3	Planning werkzaamheden	16
6	Effecten	18
6.1	Effect werkzaamheden	18
7	Verbodsbepalingen	20
7.1	Vogelrichtlijn.....	20
7.2	Habitatrichtlijn.....	20
7.3	Andere soorten Steenmarter, bunzing, hermelijn en wezel	21
8	Doel en belang	22
8.1	Doel en belang.....	22
9	Alternatieven	23

9.1	Alternatieve locatie	23
9.2	Alternatieve inrichting	23
9.3	Alternatieve werkwijze	23
9.4	Alternatieve planning	23
10	Staat van instandhouding	24
10.1	Staat van instandhouding	24
10.2	Afbreuk staat van instandhouding	28
10.3	Zorgvuldig handelen	28
11	Maatregelen	30
11.1	Maatregel	30
11.2	Locatie maatregel	32
11.3	Doel maatregel	32
11.4	Effectiviteit maatregel	33
11.5	Afhankelijkheid derden	33
11.6	Monitoring	33
	Literatuur	34
	Bijlage 1 – Soortkaarten	35

1 Algemene informatie

1.1 Inleiding project

De fam. Roerink is voornemens een nieuw landgoed te stichten genaamd Landgoed Hof te Tweekelo. Hiertoe zijn recentelijk enkele omliggende percelen en erven aangekocht. Voor de ontwikkeling van dit landgoed worden op deze erven diverse gebouwen en schuren gesloopt.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid uitgevoerd. Uit de toetsing is gebleken dat de ontwikkeling een negatief effect heeft op huismus, kerkuil, de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, steenmarter en kleine marterachtigen en dat daarvoor een ontheffing Wet natuurbescherming voor aangevraagd dient te worden.

In dit projectplan worden de verplichte onderdelen voor een ontheffingaanvraag behandeld.

1.2 NAW-gegevens

G.J. Roerink
Oliemolensingel 177
7511 BB Enschede

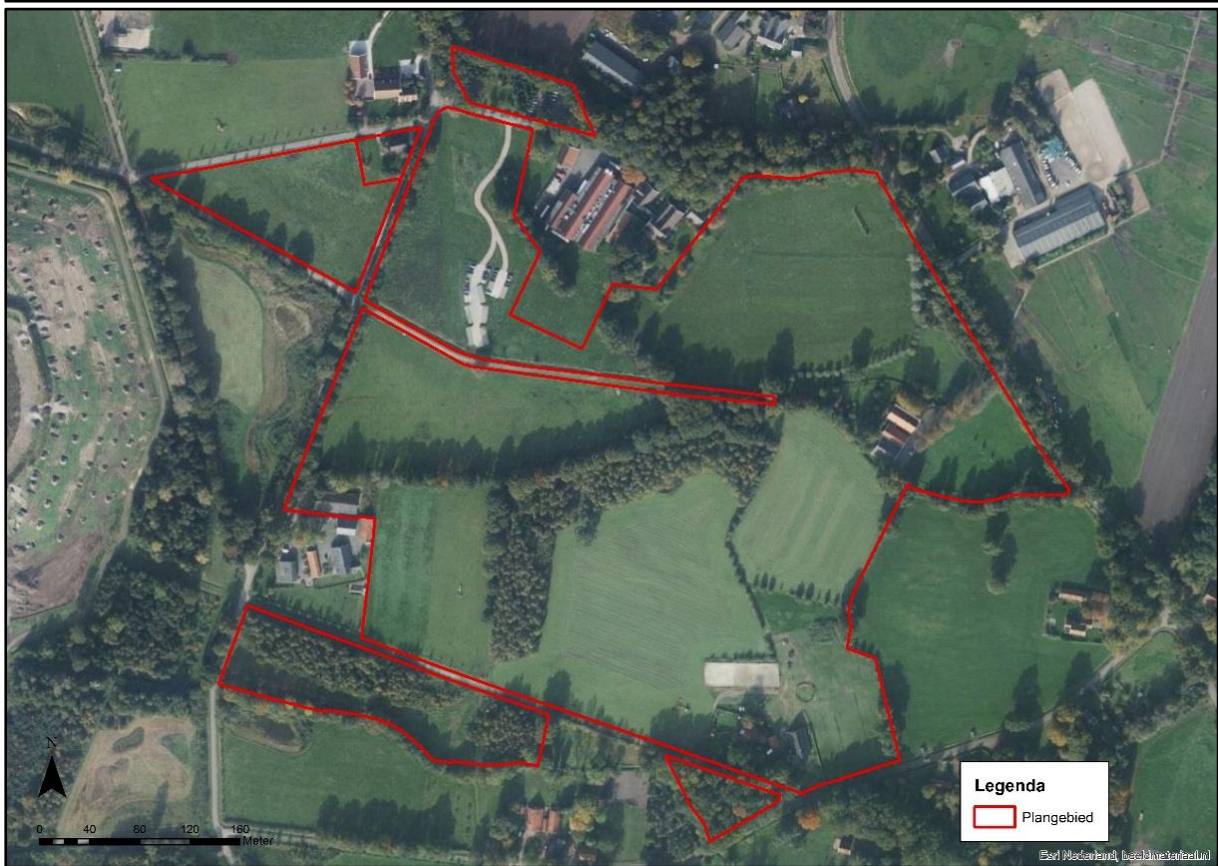
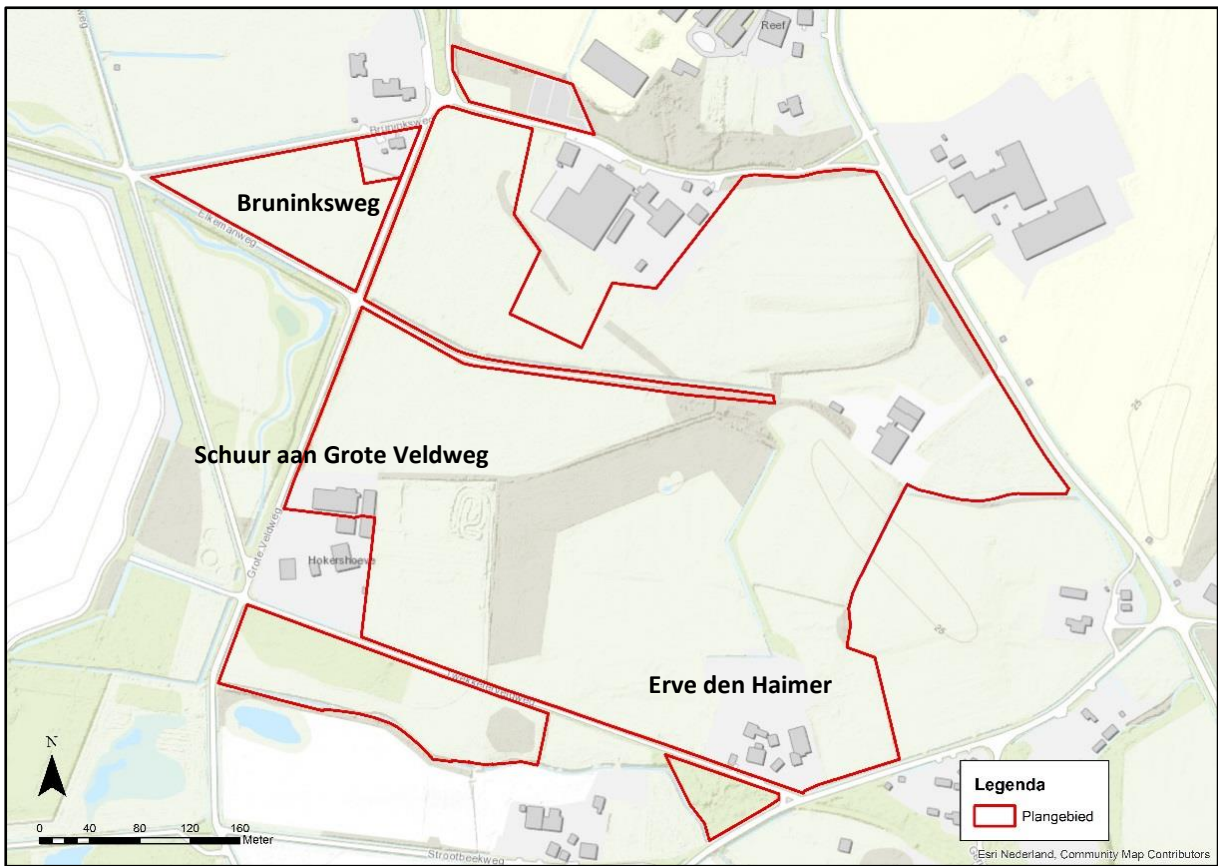
1.3 Periode ontheffing

De ontheffing wordt aangevraagd voor een periode van 5 jaar vanaf het moment dat de ontheffing verleend wordt. Werkzaamheden hebben een kortere doorlooptijd, maar in verband met eventuele uitloop en vertragingen wordt voor een langere periode een ontheffing aangevraagd.

2 Huidige situatie

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in Twekkelo. De betrokken gronden liggen in twee gemeenten, Enschede en Hengelo. De erven waar ontwikkelingen plaats gaan vinden liggen centraal in Twekkelo, ten oosten van afvalwerker Twence en ten zuiden van de stad Hengelo. In het noorden van Twekkelo ligt industriegebied Marssteden, afbeelding 1 geeft de ligging van het plangebied weer. Het landschap kenmerkt zich in cultuurlandschappen met esgronden, houtwallen, houtsingels, akkers en graslanden. Aan de oostzijde van het landgoed, ter hoogte van de Boeldershoek is natuur ontwikkeld met een meanderende beek. Verspreidt over het landgoed zijn permanent watervoerende sloten en enkele poelen aanwezig. Op de slooplocaties van de erven zijn geen watervoerende sloten of poelen aanwezig. In het noorden van het landgoed ligt het Twentekanaal welke loopt tot de zuidoosthoek van het plangebied dat grenst aan het Industrie- en Havengebied Hengelo. De verlichting in de omgeving concentreert zich alleen rond de bebouwing van de erven. Het plangebied in zijn geheel ligt in een donkere omgeving.

Afbeelding 1: Ligging plangebied landgoed Hof te Tweekelo, boven met toponiemenkaart, onder met luchtfoto 2017 (ESRI, 2020).

3 Ecologisch inventarisatie: achtergrond

Voor een uitgebreide beschrijving van de onderzoeksmethode wordt verwezen naar hoofdstuk 4 uit de rapportage van het nader onderzoek naar vleermuizen en naar de rapportage van de toetsing Wet natuurbescherming.

3.1 Methode inventarisatie

Huismusonderzoek

Er is tijdens een eenmalig veldbezoek op 8 april 2020 geïnventariseerd op aanwezige huismussen en de geschiktheid van de panden voor huismussen. De voorjaarsperiode (april) is een geschikte periode om nestplaatsen van huismus te vinden.

Het veldbezoek is uitgevoerd op 8 april 2020 bij gunstige weersomstandigheden. Er is gebruik gemaakt van gebiedskennis omdat R. Kroeskop van Eelerwoude diverse flora en faunaonderzoeken heeft uitgevoerd in en rond de nabije omgeving van het plangebied.

Omdat nestplaatsen van huismus zijn aangetroffen in de gunstige periode van het jaar, werd aanvullend veldonderzoek naar huismus niet noodzakelijk geacht. Bovendien heeft op 19 april 2018 al een verkennend onderzoek plaatsgevonden in het hele plangebied door een ecooloog van Eelerwoude, waarbij onder de pannen van het betreffende woonhuis 1 huismus werd aangetroffen.

Kerkuilonderzoek

Er is tijdens een eenmalig veldbezoek op 8 april 2020 geïnventariseerd op mogelijke andere aanwezige vogel soorten.

Het veldbezoek is uitgevoerd op 8 april 2020 bij gunstige weersomstandigheden. Er is gebruik gemaakt van gebiedskennis omdat R. Kroeskop van Eelerwoude diverse flora en faunaonderzoeken heeft uitgevoerd in en rond de nabije omgeving van het plangebied

Vleermuisonderzoek

Bij de uitvoering van het vleermuisonderzoek is gewerkt volgens, in overeenstemming met het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' dat in 2017 door het Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Gegevensautoriteit Natuur is geactualiseerd voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek. Daarbij heeft het onderzoek zich geconcentreerd op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger vanwege de geschiktheid van het type bebouwing voor deze soorten. Uiteraard is tijdens de veldbezoeken ook aandacht besteed aan eventuele andere beschermde vleermuissoorten voorkomend binnen het plangebied.

Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van de soortensamenstelling, de aantallen, de gebruiksfunctie van het gebied en het vaststellen van verblijfplaatsen (kraamverblijven, winterverblijfplaatsen, zomerverblijven etc.), vliegroutes en foerageergebieden. Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van de batdetector Pettersson D240X in combinatie met de Echo Meter Touch, en de Pettersson D100.

Het kraamonderzoek heeft zich gericht op de aanwezigheid van zomer- en/of kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens het uitvlieg- of invliegtijdstip van vleermuizen,

respectievelijk rond zonsondergang en zonsopgang. Het baltsonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van balts-, paar-, en/of winterverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden

Datum	Type onderzoek	Start eindtijd	–	Veldmedewerker	Weersomstandigheden	Locatie
24-05-2018	Kraamonderzoek vleermuizen, avond	21:30 23:30 Zon onder: 21:40	–	R. Mol	19 °C, droog, geheel bewolkt 8/8, windkracht 2 Bft	Erve den Haimer, Enschede
11-06-2018	Kraamonderzoek vleermuizen, avond	21:30 23:30 Zon onder: 21:59	–	R. Mol	17 °C, droog, zwaarbewolkt 6/8, windkracht 3 Bft	Erve den Haimer, Enschede
18-06-2018	Kraamonderzoek vleermuizen, avond	21:30 00:00 Zon onder: 22:03	–	R. Mol	17 °C, droog, vrijwel geheel bewolkt 7/8, windkracht 3 Bft	Brunninksweg, Hengelo
28-06-2018	Kraamonderzoek vleermuizen, avond	21:30 00:00 Zon onder: 22:02	–	S. Westra R. Mol	18 °C, droog, geheel bewolkt 8/8, windkracht 1 Bft	Brunninksweg, Hengelo
15-08-2018	Baltsonderzoek vleermuizen	22:00 00:30 Zon onder: 21:04	–	R. Kroeskop	20 °C, droog, vrijwel geheel bewolkt 7/8, windkracht 2 Bft	Alle woningen/ erven, Hengelo en Enschede
09-09-2018	Baltsonderzoek vleermuizen	23:30 01:30 Zon onder: 20:09	–	R. Kroeskop	18 °C, droog, geheel bewolkt 8/8, windkracht 3 Bft	Alle woningen/ erven, Hengelo en Enschede

tijdens de baltsactiviteit van vleermuizen, na zonsondergang tot middernacht. Tijdens dit tijdstip is de meeste baltsactiviteit bij vleermuizen waar te nemen. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden tijdens voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden zoals weergegeven in tabel 1.

Het veldonderzoek is opgedeeld in 3 deelgebieden: Bruninksweg, Grote Veldweg en Erve den Haimer.

Tabel 1: Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, uitgevoerde onderzoeker(s) en de weersomstandigheden genoteerd per veldbezoek.

Overige beschermde soorten

In en rond het plangebied komen mogelijk nog een aantal andere beschermde soorten dan eerder beschreven voor. Voor een groot deel zal het gaan om algemeen voorkomende en vrijgestelde beschermde soorten, maar ook de aanwezigheid van een aantal beschermde (nachtactieve) soorten (zoals bunzing, egel en steenmarter) kan niet op voorhand worden uitgesloten. Hierbij dient gedacht te worden aan bijvoorbeeld steenmarter. Het veldwerk naar de groep van overige soorten is uitgevoerd tijdens en/of na afloop van de veldbezoeken naar vleermuizen.

3.2 Actualiteit inventarisatiegegevens

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd in 2018. De gegevens van kerkuil en huismus zijn van april 2020. De gegevens zijn nog voldoende actueel.

3.3 Locatie inventarisatie

Het onderzoeksgebied beperkt zich tot het plangebied, zoals dat is weergegeven in afbeelding 1 van dit projectplan.

4 Ecologisch inventarisatie: resultaten

Onderstaande resultaten zijn tevens weergegeven, en in sommige gevallen uitgebreider, in het rapport flora- en faunaonderzoek Roerink, Hof te Tweekelo, Eelerwoude jaartal 2020. Voor een uitgebreidere beschrijving wordt naar dit rapport verwezen.

4.1 Vogels

4.1.1 Huismus

Tijdens het veldbezoek zijn 2 paar mannelijke huismussen al roepend waargenomen in de rand van de dakgoot aan de zuidkant van de woning aan de Bruninksweg. De vrouwtjes huismussen waren druk bezig met het heen en weer slepen van nestmateriaal. Er kan worden uitgegaan van 2 vastgestelde territorium huismussen aan de Bruninksweg, de nestplaats zit onder de eerste rij dakpannen van de woning. In bijlage 1 wordt een kaartje getoond met daarop het vastgestelde territorium (indicatieve nestplaatsen) huismussen. Het territorium is een indicatie van de nestplaats, de exacte nestplaats kan wat afwijken.

De andere schuren en panden die worden verwijderd aan de Bruninksweg, grote Veldweg en op Erve de Haimer zijn niet geschikt voor huismussen om er te nestelen.

4.1.2 Kerkuil

In de schuur van de Grote Veldweg zijn naar schatting 50 braakballen van kerkuil aangetroffen. Een aantal van deze braakballen waren zeer vers. Aangenomen kan worden dat kerkuil hier een vaste rust en verblijfplaats heeft. Op het erf Erve den Haimer zijn in de schuren ook diverse verse en oude braakballen aangetroffen. Gezien de afstand tot de schuur Grote Veldweg gaat het hier om een andere individu kerkuil met een vaste rust en verblijfplaats. Zie voor de locatie de kaart in bijlage 1.

4.2 Vleermuizen

Binnen het plangebied Bruninksweg zijn drie soorten vleermuizen aangetroffen; gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger. Binnen het plangebied Erve den Haimer zijn twee soorten vleermuizen aangetroffen; gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis. Het voorkomen en de functie van de vleermuizen op de locatie worden hieronder verder toegelicht. In bijlage 1 zijn de soortkaarten van beide planlocaties weergegeven.

4.2.1 Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis komt algemeen voor in Tweekelo en omgeving. Gewone dwergvleermuizen komen zowel binnen als buiten de bebouwde kom voor. Buiten de bebouwde kom foerageren en jagen gewone dwergvleermuizen rond erven met bebouwing.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Bruninksweg

Van gewone dwergvleermuis is 1 verblijfplaats aangetroffen in de woning van de Bruninksweg. Deze verblijfplaats is zowel in de kraamperiode als in de baltsperiode waargenomen. Waarschijnlijk gaat het hier om een verblijfplaats van gewone dwergvleermuis die het hele jaar gebruikt wordt. Tijdens de baltsperiode was een mannetje gewone dwergvleermuis actief aan het baltsend rond de woning. Op deze wijze geeft gewone dwergvleermuis zijn territorium aan en lokt hij vrouwtjes. Tabel 2 geeft een overzicht van de vastgestelde baltsverblijfplaats op woningniveau.

Adres	Type verblijfplaats	Aantal exemplaren	Waar aanwezig in gebouw
Bruninksweg 11	Paar/balts/winter/ zomerverblijfplaats	5	Onder nokpan, oostzijde woning

Tabel 2: Balts/paar/zomer/winterverblijfplaats Bruninksweg, gewone dwergvleermuis.

Erve den Haimer

Bij de woningen en schuren van de Tweekelerveldweg is gedurende het onderzoek in de kraamperiode vastgesteld dat gewone dwergvleermuis gebruik maakt van het plangebied. Van gewone dwergvleermuis zijn 4 verblijfplaatsen aangetroffen. Twee van deze verblijfplaatsen zijn zomerverblijfplaatsen, en twee balts/paar/winter/ zomerverblijfplaatsen. Waarschijnlijk gaat het hier om verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis die het hele jaar door de soort in gebruik genomen wordt. Tijdens de baltsperiode waren mannelijke gewone dwergvleermuis actief aan het baltsen rond de woning. Op deze wijze geeft gewone dwergvleermuis zijn territorium aan en lokt hij vrouwtjes. Tabel 3 geeft een overzicht van de vastgestelde verblijfplaatsen op woningniveau.

Tabel 3: Balts/paar/winterverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis Erve den Haimer.

Adres	Type verblijfplaats	Aantal exemplaren	Waar aanwezig in gebouw
Tweekelerveldweg	Paar/balts/winterverblijfplaats	1	Onder nokpan
Tweekelerveldweg, meest rechter schuur	Zomerverblijfplaats	1	Betimmering voorzijde van de schuur
Tweekelerveldweg, schuur zuidkant	Zomerverblijfplaats	1	Betimmering voorzijde van de schuur
Tweekelerveldweg, schuur zuidkant	Paar/balts/winterverblijfplaats	1	voorzijde van de schuur

Foeragegebieden, migratie- en vliegroutes

Bruninksweg

Het totaal aantal foeragerende dieren in en direct rondom plangebied in de kraam en baltsperiode wordt op ongeveer op 4 tot 6 exemplaren geschat. Hiervan zijn zeker 3 dieren foeragerend rond de woning aangetroffen. De eiken die langs de Bruninksweg staan, dienen als vlieggeleiding van gewone dwergvleermuis, hier zijn meerdere malen foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze vleermuisen gebruiken de luwte van de bebouwing en tuinbeplanting om langs te vliegen en voedsel te zoeken.

Erve den Haimer

Het totaal aantal foeragerende en baltsende dieren in en rondom plangebied in de kraam en baltsperiode

wordt op ongeveer op 5 tot 10 exemplaren geschat. De aanwezige beplanting rondom het plangebied wordt gebruikt als vlieggeleiding van gewone dwergvleermuis, daarnaast bevindt het plangebied zich op een donkere locatie waar geen verlichting aanwezig is. Het ontbreken van verlichting, het kleinschalige, besloten landschap en de aanwezigheid van inheemse boomsoorten waardoor veel insecten aanwezig zijn, maakt dat de omgeving zeer geschikt is als foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis.

Omgevingscheck

In de omgeving van het plangebied en zeker in de steden Hengelo en Enschede, waar het plangebied tussen ligt zijn veel mogelijke verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis aanwezig (bron database Eelerwoude). In het landelijke gebied zijn dit de woningen en de schuren. In de steden Enschede en Hengelo zijn dit voornamelijk de oudere woningen. Lijnvormige structuren, zoals bomenlanen, groenstructuren en watergangen zijn aanwezig, waardoor foerageren tussen de verschillende verblijfplaatsen mogelijk is.

4.2.2 Laatvlieger

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Bruninksweg

In de kraamperiode is een zomerverblijfplaats van laatvlieger waargenomen, zie het overzicht in tabel 4. In de baltsperiode zijn geen laatvliegers meer waargenomen. Over balts/paar/winterverblijfplaatsen van laatvliegers is nog relatief weinig bekend. Vermoedelijk verblijft deze soort jaarrond op dezelfde locatie..

Tabel 4: Verblijfplaats laatvlieger Bruninksweg

Adres	Type verblijfplaats	Aantal exemplaren	Waar aanwezig in gebouw
Bruninksweg 11	Zomerverblijfplaats	1	Onder nokpan, westkant woning

Foerageergebieden, migratie- en vliegroutes

Bruninksweg

Rond de woning van de Bruninksweg zijn foeragerende laatvliegers waargenomen. Rond de woning zijn 1 tot 3 exemplaren waargenomen tijdens de kraamperiode. De foeragerende laatvliegers maken gebruik van de laanbeplanting als belangrijke vliegroute. Laatvliegers jagen in de luwte van de bebouwing en de aanwezige tuinbeplanting. Net als bij gewone dwergvleermuis maakt het plangebied deel uit als foerageergebied voor laatvlieger. De laanbeplanting die uit inheemse beplanting bestaat dienen als vlieggeleiding. Ook laatvliegers gebruiken lijnvormige elementen in het landschap om te foerageren en voedsel te zoeken.

Omgevingscheck

In de omgeving van het plangebied en zeker in de steden Hengelo en Enschede, waar het plangebied tussen ligt zijn veel mogelijke verblijfplaatsen voor laatvlieger aanwezig (bron database Eelerwoude). In het landelijke gebied zijn dit de woningen en de schuren. In de steden Enschede en Hengelo zijn dit voornamelijk de oudere woningen. Lijnvormige structuren, zoals bomenlanen, groenstructuren en watergangen zijn aanwezig, waardoor foerageren tussen de verschillende verblijfplaatsen mogelijk is.

4.2.3 Gewone grootoorvleermuis

Gewone grootoorvleermuis komt in Nederland algemeen voor, maar zijn niet talrijk. Gelet op het aanwezige, kleinschalige landschap en bebouwing met zolders is het aannemelijk dat de soort een verblijfplaats heeft in de nabijheid van het plangebied aan de Bruninksweg. Van gewone grootoorvleermuis is bekend dat ze alle vormen

van verlichting vermijden en deze is. Deze donkere omgeving maakt het dan ook zeer geschikt voor de licht mijdende soort gewone grootoorvleermuis.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Bruninksweg

Verblijfplaatsen, of aanwijzingen van een verblijfplaats van gewone grootoorvleermuis zijn gedurende de veldbezoeken niet aangetroffen. Mogelijk gebruikt gewone grootoorvleermuis het plangebied als foerageergebied en is zijn/ haar verblijfplaats elders in het gebied. Van gewone grootoorvleermuis is bekend dat de soort met name verblijft in zolderruimten, spongaten en dakgebinten. Winterverblijfplaatsen van gewone grootoorvleermuis bevinden zich vaak in tochtvrije, vochtige omgevingen zoals kelders, riolen en bunkers.

Foerageergebieden, migratie- en vliegroutes

Bruninksweg

Gewone grootoorvleermuis jaagt op insecten en heeft bij voorkeur een gebied met open loof en naaldbossen, maar komt ook voor in parken en tuinen. De aanwezige beplanting in het kleinschalige landschap, loofbos en lijnvormige elementen maakt dat het gebied zeer geschikt is voor gewone grootoorvleermuis.

4.2.4 Rosse vleermuis

Rond het erf van Erve de Haimer is in de kraamperiode een foeragerende rosse vleermuis waargenomen. Deze rosse vleermuis was naar alle waarschijnlijkheid aan het jagen in de luwte van de bomen langs het grasveld in het noordelijke deel van het plangebied. Tijdens de baltsperiode is deze rosse vleermuis opnieuw waargenomen waarbij deze actief aan het baltsen was.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Erve den Haimer

In het weiland tegenover de kruising met de Haimersweg is een roepende rosse vleermuis in een oude eik waargenomen. Het dier was actief aan het roepen vanuit een boomholte. Deze boom wordt als balts/paarverblijfplaats gebruikt. Rosse vleermuis is een boombewonende soort die in oude lanen of bossen in bomen verblijft.

Foerageergebieden, migratie- en vliegroutes

Erve den Haimer

Rosse vleermuizen foerageren vooral boven water, vegetatie en moerassige gebieden. In de directe omgeving van het plangebied zijn permanente watervoerende sloten aanwezig met natte graslanden. Dit, in combinatie met het kleinschalige landschap en potentiële verblijfplaatsen in de directe omgeving maakt het plangebied geschikt als foerageergebied voor rosse vleermuis.

4.3 Overige zoogdieren

Steenmarter

Er zijn rond het erf Erve den Haimer sporen (latrines of prooiresten) van steenmarter waargenomen. Het gaat hier om 1 territoria van steenmarter. Mogelijk gebruikt deze steenmarter het plangebied ook als foerageergebied en heeft hier een verblijfplaats. De latrine is gevonden in pand Den Haimer nummer 225, zie locatie op kaart in de bijlage. Aangenomen kan worden dat hier zijn vaste verblijfplaats is.

Egel

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn in de nachtelijke uren zijn egels waargenomen op beide locaties. Deze egels bevinden zich rond het plangebied en worden tijdens de oversteek naar andere gebieden op de wegen overreden (verkeersslachtoffers). Het plangebied vervult mogelijk een functie voor egel om te foerageren. Verblijfplaatsen of aanwijzingen hiervan zijn tijdens het onderzoek niet aangetroffen.

Kleine marterachtigen

Hoewel er geen gericht onderzoek is uitgevoerd naar kleine marterachtigen wezel, bunzing en hermelijn kunnen verblijfplaatsen van deze soorten niet worden uitgesloten op het Erve den Haimer. Uit diverse flora en faunaonderzoeken en verspreidingsgegevens kunnen kleine marterachtigen op dit erf voorkomen. Bovendien maken de kleine marterachtigen gebruik van een aantal rustplaatsen in hun territorium. Voorbeelden van rustplaatsen zijn: hopen, houtstapels, holle bomen, mollennesten, takkenrillen, schuurtjes, stallen, kelder, hooizolders, gaten en holten, stapels stenen en puin, drainagepijpen en hooi- en strooibalen.

De meeste schuren en bebouwing is vrijwel leeg, maar de wezel en hermelijn kunnen zich zeker ophouden in één van de schuurtjes.

5 Werkzaamheden en planning

5.1 Werkzaamheden en werkwijze

De werkzaamheden bestaan uit:

1. Bestaande bebouwing aan de Bruninksweg te slopen en herbouwen.
2. Bestaande schuur aan de Grote Veldweg slopen en herbouwen.
3. Bestaande bebouwing aan de Tweekelerveldweg (Erve den Haimer) te slopen en herbouwen, waarbij één schuur behouden blijft en wordt gerenoveerd.

Op alle de te slopen locaties worden nieuwe woningen met bijgebouwen gerealiseerd, met uitzondering van de schuur aan de Grote Veldweg (hier betreft het herbouw). Op locatie Bruninksweg wordt een nieuw woonhuis gerealiseerd met een bijgebouw (schuur) ten noordwesten van de oude situatie. Op de locatie Grote Veldweg wordt een oude schuur gesloopt en herbouwd.

De bebouwing op Erve den Haimer (Tweekelerveldweg) worden ook gesloopt. De woningen met de bijhorende bebouwing wordt gesloopt en er blijft één huidige schuur behouden welke wordt gerenoveerd.

Het straatwerk en tuingroen rondom de planlocatie worden verwijderd. Bomen en andere groenelementen rondom de planlocatie blijven met de voorgenomen ontwikkelingen ongemoeid.

5.2 Eindbeeld

Het volgende eindbeeld, op langere termijn heeft het landgoed:

- Stichten van een generatiebestendig landgoed waarbij landschaps- en natuurwaarden en de vitaliteit van de omgeving worden versterkt (er wordt 8 hectare aan nieuwe natuur gerealiseerd).
- Waar wordt gewoond door leden van de familie.
- De architectuur, zowel op bebouwing als landschap, past bij de stijlkenmerken en geschiedenis van Twente en voegt kwaliteit en eigenheid toe voor de toekomst.
- Ontwikkelen, bevorderen en streven naar duurzame (biologische) landbouw.
- Openstelling van het landgoed waarborgen.
- Door de eigendommen onder te brengen in een speciaal hiertoe opgerichte entiteit, waaruit deze niet kunnen worden verkocht, wordt instandhouding bestendig.

In afbeelding 2 wordt het eindbeeld van het landgoed weergegeven.

5.3 Planning werkzaamheden

De werkzaamheden aan de Haimersweg en Veldweg zullen starten in het najaar van 2021 of voorjaar 2022 voor- of na de winterrust van de vleermuizen. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden de gebouwen ongeschikt gemaakt als verblijfplaats voor vleermuizen. Een ter zake kundige zal het terrein vrijgeven. De werkzaamheden zullen eind 2022 zijn afgerond. De woning aan de Bruninksweg wordt later gesloopt en verbouwd, planning is eind 2022 tot eind 2024.

Afbeelding 2: Weergave plan

6 Effecten

6.1 Effect werkzaamheden

Huismus

De woning aan de Bruninksweg wordt gesloopt. Betreffende woning heeft onder de eerste rij dakpannen 2 nestplaatsen van huismus. Door sloop van de woning zullen de 2 nestplaatsen verloren gaan.

De huidige groenstructuren blijven behouden zowel tijdens als na de ontwikkeling. Het plangebied blijft ook na de ontwikkeling geschikt voor huismussen om te foerageren. Negatieve effecten op het foerageergebied zijn uit te sluiten

Kerkuil

Door de sloop van de schuur aan de Grote Veldweg gaat 1 nestplaats van de kerkuil verloren. Door sloop van de schuren op Erve den Haimer gaat 1 nestplaats van de kerkuil verloren.

Na de bouw en sloop blijft de omgeving geschikt als foerageergebied van de kerkuil.

Vleermuizen

De woning aan de Bruninksweg wordt gesloopt. Betreffende woning heeft een functie als zomer-, paar/balts/winterverblijfplaats voor één gewone dwergvleermuis, en als zomerverblijfplaats voor de laatvlieger. Voorgenomen ontwikkeling leidt tot het verlies van deze verblijfplaatsen. Er gaan dus op de Bruninksweg 2 verblijfplaatsen verloren, 1 van een gewone dwergvleermuis en 1 van de laatvlieger.

De woningen en schuren aan de Tweekelerveldweg worden gesloopt. Betreffende gebouwen hebben een functie als verblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Er gaan vier verblijfplaatsen verloren, dit zijn:

- 1 paar/balts/winterverblijfplaats van 1 gewone dwergvleermuis
- 1 zomerverblijfplaats van 1 gewone dwergvleermuis
- 1 zomerverblijfplaats van 1 gewone dwergvleermuis
- 1 paar/balts/winterverblijfplaats van 1 gewone dwergvleermuis

De huidige beplanting en mogelijke vliegroutes van vleermuizen blijven zowel tijdens als na de ontwikkeling gehandhaafd. Groenstructuren blijven ook na de ontwikkeling behouden. Daarnaast blijft het plangebied ook na de ontwikkeling geschikt voor vleermuizen om te foerageren. Negatieve effecten op vliegroutes en foerageergebied zijn uit te sluiten.

Steenmarter

Binnen het plangebied Erve den Haimer is een verblijfplaats van steenmarter vastgesteld. Deze verblijfplaats wordt vernietigd. De steenmarter maakt afwisselend gebruik van verschillende dagrustplaatsen. In het buitengebied verblijven ze naast gebouwen ook holen in de grond, houtstapels of hollen bomen en uilenkasten. Het vernietigen van één van de dagverblijfplaatsen heeft geen significant effect op de populatie steenmarters.

Kleine marterachtigen

Verblijfplaatsen of essentieel leefgebied voor kleine marterachtigen zijn moeilijk vast te stellen. Tijdens het vleermuisonderzoek zijn geen waarnemingen gedaan van kleine marterachtigen. Het volledig uitsluiten van deze soorten op Erve den Haimer is niet mogelijk, een wezel, hermelijn of bunzing is gezien de omvang van de

planlocatie makkelijk te over het hoofd te zien. Door het verwijderen van de schuren worden mogelijk bestaande rustplaatsen van kleine marterachtigen verwijderd.

Alle omringende landschapselementen (en dus mogelijke verblijfplaatsen en leefgebied) blijven behouden. Na de ontwikkeling blijft het terrein toegankelijk voor kleine marterachtigen.

7 Verbodsbepalingen

7.1 Vogelrichtlijn

Het opzettelijk doden of vangen van nature in Nederland levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1, lid 1)

N.v.t.

Het opzettelijk wegnemen, vernielen of beschadigen van nesten van vogels, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid (artikel 3.1, lid 2)

Door het slopen van de woning aan de Bruninksweg worden 2 nestplaatsen van huismus vernietigd. Door sloop van de schuur aan de Grote Veldweg en schuren op Erve den Haimer worden 2 nestplaatsen van kerkuil vernietigd.

Het rapen hen onder zich hebben van eieren van vogels bedoeld in het eerste lid (artikel 3.1, lid 3)

N.v.t.

Het opzettelijk storen van vogels als bedoeld in het eerste lid (artikel 3.1, lid 4)

LET op deze verbodsbepaling is niet van toepassing als de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort!!

N.v.t.

7.2 Habitatrictlijn

Het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende dieren van soorten , genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrictlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied (artikel 3.5 lid 1)

N.v.t. Ontheffing voor het doden en vangen is niet nodig. Er worden voldoende maatregelen genomen om doden en vangen te voorkomen vanuit de zorgplicht. Incidentele slachtoffers vallen niet onder de reikwijdte van de wet. Ontheffing voor het doden en vangen van dieren is dan ook niet nodig.

Het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld in het eerste lid (artikel 3.5 lid 2)

Hoewel het opzettelijk verstoren van de aanwezige beschermde diersoorten niet de opzet is, is dit niet geheel te voorkomen. Doordat de vleermuizen de verblijfplaatsen verlaten moeten hebben voordat de panden gesloopt worden, worden de dieren mogelijk opzettelijk verstoord. Met de juiste handswijze wordt het verstoren wel tot een minimum beperkt. Ontheffing voor het opzettelijk verstoren van het dier is dan ook nodig.

Het opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur (artikel 3.5 lid 3)

N.v.t.

Het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid (artikel 3.5 lid 4)

Door het slopen van de bebouwing, worden de aanwezige verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger verwijderd en dus vernield. Een ontheffing wordt aangevraagd voor het overtreden van artikel 3.5 lid 4.

Het opzettelijk plukken en verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied (artikel 3.5, lid 5)

N.v.t

7.3 Andere soorten Steenmarter, bunzing, hermelijn en wezel

Het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de wet Natuurbescherming (artikel 3.10 lid 1a)

N.v.t.

Het opzettelijk beschadigen en vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a (artikel 3.10 lid 1b)

Door het slopen van de bebouwing op Erve Haimers worden mogelijk vaste rustplaatsen vernield.

Het opzettelijk plukken en verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B van de Wet Natuurbescherming in hun natuurlijke verspreidingsgebied (artikel 3.10 lid 1c)

N.v.t.

8 Doel en belang

8.1 Doel en belang

Voor de ontwikkeling van het landgoed heeft de eigenaar de volgende doelstellingen opgesteld:

- Stichten van een generatiebestendig landgoed waarbij landschaps- en natuurwaarden en de vitaliteit van de omgeving worden versterkt (er wordt 8 hectare aan nieuwe natuur gerealiseerd).
- Waar wordt gewoond door leden van de familie.
- De architectuur, zowel op bebouwing als landschap, past bij de stijlkenmerken en geschiedenis van Twente en voegt kwaliteit en eigenheid toe voor de toekomst.
- Ontwikkelen, bevorderen en streven naar duurzame (biologische) landbouw.
- Openstelling van het landgoed waarborgen.
- Door de eigendommen onder te brengen in een speciaal hiertoe opgerichte entiteit, waaruit deze niet kunnen worden verkocht, wordt instandhouding bestendig.

De bovengenoemde ontwikkelingen zijn op schaalniveau en doelen voor het toekomstperspectief voor een langer termijn. Voor de korte termijn wil de eigenaar de volgende concrete ontwikkelingen realiseren:

4. Bestaande bebouwing aan de Bruninksweg te slopen en herbouwen.
5. Bestaande schuur aan de Grote Veldweg slopen en herbouwen.
6. Bestaande bebouwing aan de Tweekelerveldweg (Erve den Haimer) slopen en herbouwen, waarbij één schuur behouden blijft en gerestaureerd wordt.

De ontwikkeling is dus vooral van sociale en economische aard, waarbij tevens omgeving en natuurwaarden worden versterkt (er wordt onder andere 7 hectare aan nieuwe natuur gerealiseerd. De te slopen bebouwing is oud en vergaan. Dit levert een onveilige situatie op, op de verschillende erven. Laten staan van de bebouwing levert alleen nog maar meer verpaupering en onveilige situaties op. Het wettelijk belang waarvoor de ontheffing wordt aangevraagd is:

Voor de huismus en de kerkuil:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid.

Voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger:

- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;

Voor de steenmarter, bunzing, hermelijn en wezel:

- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde;

9 Alternatieven

9.1 Alternatieve locatie

Een alternatieve locatie is niet aan de orde. Het betreffen locatie specifieke maatregelen, zoals de sloop en herbouw van de betreffende gebouwen. Het gaat om de herontwikkeling van deze locaties.

9.2 Alternatieve inrichting

Een alternatieve inrichting, waarbij het dak en spouwmuur intact blijven is niet aan de orde. De te slopen schuren en gebouwen zijn momenteel niet zodanig bruikbaar dat de gewenste ontwikkeling kan worden gerealiseerd. Sloop van de bebouwing en grootschalige renovatie is de enige mogelijkheid. Daarmee kan een alternatieve inrichting het verwijderen van de vleermuisverblijfplaatsen, nesten van kerkuil en huismus niet worden voorkomen.

9.3 Alternatieve werkwijze

Een alternatieve werkwijze zoals het ontzien van het dak en spouw en daarmee de huidige verblijfplaatsen van vleermuizen, zouden niet resulteren in het beoogde doel; het realiseren van de nieuwe woningen. Behouden van verblijfplaatsen in zijn huidige vorm is daarbij niet mogelijk. Door het nemen van maatregelen, het aanbieden van tijdelijke en permanente verblijfplaatsen voor de betreffende soort, wordt afdoende rekening gehouden met de kerkuil, huismus, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, steenmarter en kleine marterachtigen. In deze situatie is de gekozen werkwijze het beste voor de aanwezige soort. In deze situatie is er geen gunstigere oplossing voorhanden.

9.4 Alternatieve planning

Er wordt gewerkt in de meest gunstige periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en marterachtigen. Het ongeschikt maken wordt daarom uitgevoerd voordat vleermuizen in winterslaap of na de winterslaapperiode. Tussen het ongeschikt maken en de sloop wordt een periode van minimaal 3 dagen aangehouden.

10 Staat van instandhouding

10.1 Staat van instandhouding

De landelijke staat van instandhouding is uit de rapportage van Arcadis, 16 mei 2018 gehaald. Hierin worden voor 25 soorten de landelijke staat van instandhouding en de staat van instandhouding in Gelderland besproken. De staat van instandhouding van deze soorten in Overijssel is vergelijkbaar met de landelijke staat van instandhouding in Nederland.

Huismus

De landelijke staat van instandhouding wordt beoordeeld als matig ongunstig (SOVON, 2020). De soort wordt in het gehele land aangetroffen maar laat een dalende trend zien. Hierdoor staat de huismus op de Rode Lijst als 'gevoelig'. De huismus broedt voornamelijk in daken van gebouwen. Deze verblijfplaatsen worden jaarrond gebruikt en zijn jaarrond beschermd.

Kerkuil

De landelijke staat van instandhouding wordt beoordeeld als gunstig (SOVON, 2020).

Gewone dwergvleermuis

Huidig

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en wordt in het gehele land aangetroffen. De huidige trend in aantallen en verspreiding is stabiel en de soort heeft een gunstige staat van instandhouding (*Vogel et al., 2013 en Broekmeyer et al., 2015*). De gewone dwergvleermuis wordt gedurende het jaar voornamelijk aangetroffen in gebouwen. De soort maakt gebruik van allerlei spleetvormige ruimten zoals spouwmuren, achter gevelbetimmering en dakbeschot. Deze verblijfplaatsen kunnen een functie hebben als kraam-, zomer-, paar- of winterverblijf of een combinatie hiertussen. Deze gebouwen zijn landelijk nog in voldoende mate beschikbaar, ook in combinatie met een 'groene omgeving' zoals parken, loofbossen, houtsingels en beschutte waterpartijen. De kwaliteit van het leefgebied in de huidige situatie kan daarom als gunstig worden beoordeeld.

Vliegroutes volgen zoveel mogelijk lijnvormige structuren en ze jagen in gesloten tot halfopen landschap. De (belangrijke) vliegroutes en foerageergebieden vormen samen met de verblijfplaatsen de functionele leefomgeving van vleermuizen.

Trend

Het aanbod van geschikte verblijfplaatsen is in de afgelopen jaren min of meer gelijk gebleven. Tegenover een tot nu toe nog beperkt aantal renovatieprojecten waarbij soms kieren en gaten worden gedicht staat de groei van het aantal nieuwbouwwijken die nieuwe territoria voor de vleermuizen opleveren. De trend van de kwaliteit van het leefgebied is hierdoor als 'stabiel' beoordeeld.

Toekomstperspectief

Het aanbod van geschikte verblijfplaatsen neemt vermoedelijk in de toekomst snel af door het grote aantal na-isolatieprojecten van woningen dat op stapel staat en het dichten van kieren en gaten in gebouwen (BIJ12, 2017). Het aantal gewone dwergvleermuizen in een gebied is sterk afhankelijk van het voedselaanbod, maar ook van de hoeveelheid verblijfplaatsen. Verondersteld wordt dat er een afnemende trend is in zowel het voedselaanbod als in het aantal geschikte verblijfplaatsen, maar met name dat er een afname is in de juiste samenstelling van deze twee componenten. Daarnaast is de gewone dwergvleermuis een soort die zich traag

voortplant. Per jaar baart 50 tot 70% van de vrouwtjes slechts één jong. Uitbreiding of herstel van een populatie verloopt derhalve niet snel (BIJ12, 2017). Mede door de vermoedelijke afname van geschikte verblijfplaatsen in de toekomst is het toekomstperspectief ongunstig - ontoereikend. Anderzijds komt het steeds vaker voor dat woningcorporaties en particulieren op voorhand mitigerende maatregelen nemen als zij woningen verduurzamen.

De staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis wordt als gunstig beoordeeld als mitigerende maatregelen worden getroffen bij projecten die een negatieve invloed hebben op de gewone dwergvleermuis.

Laatvlieger

Huidige situatie

De populatiegrootte van de laatvlieger is in 1994 geschat op 30.000 tot 50.000 individuen. Het gevonden aantal hangt echter sterk af van de onderzoeksinspanning. De onderzoeken met betrekking tot de laatvliegers is lastig te interpreteren en om er een goede schatting van de populatieomvang te maken. Omdat laatvliegers vrijwel altijd overwinteren in zeer besloten en ontoegankelijke ruimten, zijn er geen betrouwbare gegevens van de ontwikkelingen in het aantal overwinteraars. De daadwerkelijke omvang van de populatie is hoogstwaarschijnlijk hoger dan de geschatte omvang, om deze reden kan de huidige situatie van de populatieomvang als 'gunstig' worden beoordeeld. Het verspreidingsgebied van de laatvlieger beslaat in beginsel heel Nederland, het huidige verspreidingsbeeld laat echter zien dat de laatvlieger op veel plekken in Zeeland, Friesland en Groningen in de laatste drie jaar niet meer is waargenomen. Het gebrek aan waarnemingen voor deze regio's in deze periode kan echter door een verschil in monitoringsinspanning komen. Het huidige verspreidingsgebied van de laatvlieger is dus beoordeeld als 'gunstig'. Het leefgebied van de laatvlieger bestaat uit open tot halfopen landschappen met opgaande elementen zoals bosranden, heggen en lanen. Kraamkolonies bevinden zich vooral in gebouwen. Dergelijke plaatsen komen in Nederland veelvuldig voor. Het leefgebied in de huidige situatie kan hierom worden beoordeeld als 'gunstig'.

Trend

Er zijn te weinig systematisch verzamelde gegevens om met zekerheid iets over populatietrend van de laatvlieger buiten de winterperiode te kunnen zeggen. Toch wijzen de beschikbare gegevens op een toename van het aantal laatvliegers in Nederland.

Toekomstperspectief

Het aantal geschikte verblijfplaatsen dreigt in de toekomst sterk af te nemen door de grote renovatie- en nisolatieprogramma's, al is er ook een tendens naar betere mitigatie en compensatie. Voor hun voedsel zijn laatvliegers bovendien afhankelijk van grotere insecten. Juist hiervan is de afname in de afgelopen jaren sterk. Het toekomstperspectief van de laatvlieger is beoordeeld als 'ongunstig – ontoereikend'. Anderzijds komt het steeds vaker voor dat woningcorporaties en particulieren op voorhand mitigerende maatregelen nemen als zij woningen verduurzamen.

De staat van instandhouding van de laatvlieger wordt als gunstig beoordeeld als mitigerende maatregelen worden getroffen bij projecten die een negatieve invloed hebben op de laatvlieger.

Steenmarter

Huidige situatie

De exacte getallen van de steenmarter populatie in Nederland zijn onbekend (kennislacune). Bekend is dat deze soort in onder andere Oost-Nederland in aanzienlijk aantal voorkomt. De huidige populatieomvang wordt dan ook als 'gunstig' beoordeeld. Steenmarter heeft de hoofdverspreiding in de oostelijke helft van Nederland, maar wordt ook steeds vaker in het westen waargenomen. Er is nog geen duidelijk patroon waar te nemen

welke gebieden wel en niet bezet zijn. Zeer open gebieden en uitgestrekte bosgebieden lijken enigszins te worden gemeden. Bebouwde kernen binnen deze minder geschikte leefgebieden kunnen echter wel bezet zijn. Het verspreidingsgebied is als 'gunstig' beoordeeld. Potentieel leefgebied van steenmarter is door heel Nederland aanwezig. Door de capaciteit om in stedelijk gebied te overleven, kan de soort nagenoeg overal voorkomen. Alleen in zeer open gebieden zonder dekking of bebouwing of in dichte (loof)bossen is de soort afwezig of is de dichtheid lager. De kwaliteit van het leefgebied is beoordeeld als 'gunstig'.

Trend

De steenmarter is vroeger zwaar bejaagd. Voor de verandering van de jachtwet in 1948 was de steenmarter nagenoeg uitgeroeid in Nederland. Tegenwoordig wordt de soort in het oosten en noorden van Nederland veel waargenomen en de populatie wordt hier gezien als stabiel. De soort breidt zijn areaal verder naar het westen uit, waardoor ook het aantal daar toeneemt (Broekhuizen et al., 2010). De beoordeling van de populatie trend is daarom 'verbeterend'.

Door de adaptatie aan het stedelijk gebied, is er geen aanleiding om te verwachten dat veranderingen in leefgebied van de steenmarter leiden tot negatieve veranderingen in de populatie. De trend in de kwaliteit van het leefgebied is hierom beoordeeld als 'stabiel'.

Toekomstperspectief

Sinds het eind van de vorige eeuw komt de steenmarter ook algemeen voor ten westen van de IJssel. Hierdoor wordt verwacht dat de soort de komende decennia de westelijke provincies verder zal koloniseren. Dit gebeurt met een berekende snelheid van 4 tot 5 kilometer areaaluitbreiding westwaarts per jaar. Een belangrijke factor hierbij is de dispersie door mensen, er zijn gevallen bekend van steenmarters als verstekeling op boten en vrachtwagens (Broekhuizen et al., 2010). Door deze verwachte uitbreiding is het toekomstperspectief voor de steenmarter beoordeeld als 'gunstig'.

De staat van instandhouding van de steenmarter wordt als gunstig beoordeeld.

Bunzing

Huidige situatie

De omvang van de populatie is onbekend. In de huidige situatie is het verspreidingsgebied van de bunzing door het gebrek aan waarnemingen beoordeeld als 'ongunstig – slecht. Door de versnippering van het leefgebied en door onvoldoende informatie is de huidige situatie van het leefgebied beoordeeld als 'ongunstig – ontoereikend'.

Trend

Als gevolg van verstedelijking, de toename van infrastructuur en de intensivering van landbouw neemt het beschikbare areaal functioneel leefgebied en ook het verspreidingsgebied van de bunzing af. Het gaat hierbij niet alleen om een afname van het oppervlak beschikbaar gebied, maar ook om de bereikbaarheid van deze gebieden onderling. De trend van het verspreidingsgebied en leefgebied is hierom beoordeeld als 'verslechterend'.

Toekomstperspectief

Er is weinig bekend van de populatieomvang van de bunzing. De afname van het aantal waarnemingen lijkt te duiden op een neergaande trend. De populatieafname van wezel, hermelijn en bunzing lijkt evenwel de afgelopen jaren enigszins gestabiliseerd. Ondanks dat weinig bekend is van de soort en de omvang van een minimale populatie, wordt, op basis van een doorgaande verdere verstedelijking en intensivering van het gebruik van landbouwgebieden (drainage en verdroging), gesteld dat het perspectief 'ongunstig – ontoereikend' is.

De landelijke staat van instandhouding van de bunzing wordt als ongunstig - slecht beoordeeld.

Wezel

Huidige situatie

De omvang van de populatie is onbekend. In de huidige situatie is het verspreidingsgebied van de wezel door het gebrek aan waarnemingen beoordeeld als 'ongunstig – slecht'. Door de versnippering van het leefgebied en door onvoldoende informatie is de huidige situatie van het leefgebied beoordeeld als 'ongunstig – ontoereikend'.

Trend

Als gevolg van verstedelijking, de toename van infrastructuur en de intensivering van landbouw neemt het beschikbare areaal functioneel leefgebied en ook het verspreidingsgebied van de wezel af. Het gaat hierbij niet alleen om een afname van het oppervlak beschikbaar gebied, maar ook om de bereikbaarheid van deze gebieden onderling. De trend van het verspreidingsgebied en leefgebied is hierom beoordeeld als 'verslechterend'.

Toekomstperspectief

Ondanks de inschatting dat sprake is van een afname van de populatie sinds 1997, lijkt de populatie de afgelopen jaren enigszins stabiel. Ondanks dat weinig bekend is van de soort en de omvang van een minimale populatie, wordt op basis van een doorgaande verdere verstedelijking en intensivering van het gebruik van landbouwgebieden, gesteld dat het perspectief 'ongunstig – slecht' is.

De landelijke staat van instandhouding van de wezel wordt als ongunstig - slecht beoordeeld.

Hermelijn

Huidige situatie

Het exacte aantal van de hermelijn populatie zijn onbekend. De populatieomvang is hierom beoordeeld als 'ongunstig – slecht'. De hermelijn komt verspreid door heel Nederland voor, de hoogste dichtheid licht echter wel in laag Nederland (West-Nederland, Noordwest-Overijssel en het Drentse-Aa gebied). Uitzondering hierop is Zuid-Limburg. De verspreiding lijkt gekoppeld te zijn aan natte rivier-, beek-, veen- en moerasgebieden. De hogere zandgronden lijken minder bewoond te worden. Doordat de hermelijn op veel plekken niet meer recent is waargenomen, is het verspreidingsgebied in de huidige situatie beoordeeld als 'ongunstig – ontoereikend'. Potentieel geschikt leefgebied van hermelijn is door heel Nederland aanwezig. Het is echter naar verwachting wel sterk versnipperd doordat grote gebieden ook bestaan uit niet geschikt leefgebied zoals intensieve landbouwgebieden, stedelijk gebied maar ook uitgestrekte bosgebieden. Er is onvoldoende bekend over de hoeveelheid daadwerkelijk geschikt leefgebied en de draagkracht hiervan (Zoogdierverseniging, 2017). De kwaliteit van het leefgebied is beoordeeld als 'ongunstig – ontoereikend'.

Trend

Als gevolg van verstedelijking, de toename van infrastructuur en de intensivering van landbouw neemt het beschikbare areaal functioneel leefgebied van de hermelijn af. Het gaat hierbij niet alleen om een afname van het oppervlak beschikbaar gebied, maar ook om de bereikbaarheid van deze gebieden onderling. Ook de afname van woelmuizenplagen en lage konijnenstand zorgen voor een algehele afname. Mogelijk bijkomende factoren zijn verdroging en klimaatverandering, gezien de binding aan waterrijke en koele streken. De trend van de kwaliteit van het leefgebied is beoordeeld als 'verslechterend'. Omdat, met name uit eerdere decennia, te weinig gegevens bekend zijn over de verspreiding, is hier geen goede uitspraak over te doen. Op basis van habitatvoorkeur en de samengestelde trend, wordt wel verwacht dat de verspreiding van de soort is afgenomen. De zoogdieratlassen van Zeeland, Limburg en Overijssel tonen een ijlere verspreiding ten opzichte van voorgaande perioden. De oorzaak is niet eenduidig te duiden. De nivellering van het landschap door landbouwintensivering, verstedelijking en infrastructuur leiden waarschijnlijk tot verdwijnen of versnippering

van leefgebied. Opvallend is dat de soort vroeger ook op de hogere gronden in Oost- en Zuid-Nederland veelvuldig voorkwam, maar dat de soort daar nu grotendeels verdwenen is. De trend van de verspreiding van de hermelijn is beoordeeld als 'verslechterend'.

Toekomstperspectief

Het is aannemelijk dat er sinds de tweede helft van de vorige eeuw sprake is van een forse afname van de populatie. Hoewel weinig bekend is over het aantal en de omvang van een minimale populatie, is de communis opinio onder ecologen dat het perspectief voor de hermelijn ongunstig is vanwege een voortschrijdende verstedelijking en intensivering van de landbouw. Het toekomstperspectief wordt beoordeeld met 'ongunstig – slecht'.

De landelijke staat van instandhouding van de hermelijn wordt als ongunstig - slecht beoordeeld.

10.2 Afbreuk staat van instandhouding

Het slopen van 1 woning met 2 nestplaatsen van huismus hebben geen effecten op de staat van instandhouding van de huismus. In de omgeving zijn voldoende alternatieve verblijfplaatsen aanwezig. Bovendien worden tijdelijke nestplaatsen aangeboden tijdens de sloop en bouw en worden permanente nestgelegenheid gerealiseerd in de nieuwbouw. Door deze maatregelen is er geen afbreuk aan de huidige staat van instandhouding.

De kerkuil heeft een gunstige staat van instandhouding. Door de sloop van de schuren worden 2 nestlocaties verwijderd. Door alternatieve verblijfplaatsen aan te bieden, blijft de staat van instandhouding zeker gunstig.

De gewone dwergvleermuis en de laatvlieger maken gebruik van een netwerk aan verblijfplaatsen. Met de voorgenomen ontwikkeling wordt de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger mogelijk verstoord bij de sloop van de gebouwen. Het foerageergebied wordt niet verstoord en lijnvormige beplanting blijven gehandhaafd. De werkzaamheden doen geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Beiden hebben een gunstige staat van instandhouding. Door tijdelijke maatregelen te treffen, door zorgvuldig te werk te gaan en omdat er al voldoende alternatieve verblijfplaatsen in de omgeving aanwezig zijn, gaan geen vleermuizen dood. Ook zijn in de nieuwe situatie voldoende alternatieve verblijfplaatsen aanwezig.

Ook de steenmarter maakt gebruik van een netwerk van dagrustplaatsen. Het slopen van het gebouw en daarmee de mogelijke verblijfplaats van de steenmarter doet geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de steenmarter. De steenmarter verkeert in een gunstige staat van instandhouding en het vernietigen van 1 mogelijke verblijfplaats doet dit niet teniet.

Ondanks dat de wezel, bunzing en hermelijn verkeren in een ongunstige staat van instandhouding wordt de staat van instandhouding door de ingreep niet verslechterd. Door de inrichting van het terrein worden nieuwe mogelijke verblijfplaatsen gerealiseerd. Het terrein van Erve de Haimer wordt in de toekomst door toevoeging van groene elementen juist geschikter als leefgebied.

10.3 Zorgvuldig handelen

Tijdens de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de algemene zorgplicht. Er worden bijvoorbeeld geen werkzaamheden uitgevoerd die schadelijk kunnen zijn voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger tijdens de winterperiode en de kraamperiode. Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt gezorgd dat

voldoende alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar zijn. Ook in de nieuwe situatie zijn voldoende verblijfplaatsmogelijkheden beschikbaar. Daarnaast worden handelingen achterwege gelaten of extra maatregelen genomen om te voorkomen dat door de te nemen werkzaamheden nadelige effecten op flora en fauna worden veroorzaakt. Globaal wordt ervoor gezorgd dat werkzaamheden niet na zonsondergang worden uitgevoerd, zodat verstoring op de nachttactieve soorten als vleermuizen zoveel mogelijk wordt voorkomen. Ook worden zo weinig mogelijk verstoringsbronnen ingezet als aggregaten of verlichting. Maatregelen worden in een ecologisch werkprotocol opgenomen. Dit protocol is tijdens de werkzaamheden op de locatie aanwezig en onder betrokken medewerkers bekend. Tijdens de werkzaamheden staat een ter zake kundige paraat voor vragen en onvoorziene situaties.

11 Maatregelen

11.1 Maatregel

Ophangen tijdelijke huismuskasten

Er worden totaal 4 tijdelijke huismuskasten opgehangen binnen een straal van 200 meter van de huidige woning vandaan. Deze kasten blijven hangen tot 1 jaar nadat dat de nieuwe huismusvoorziening gereed is.

Alternatieve verblijfplaatsen realiseren voor de kerkuil

Er worden per nestlocatie 2 kerkuilenkasten geplaatst, dus 2 rondom Erve den Haimer en 2 rond de Grote Veldweg, locatie van de oude schuur. De locaties van de kasten worden samen met de kerkuilenwerkgroep bepaald, maar zullen binnen 500 meter van de huidige verblijfplaats zijn.

Andere maatregelen ten behoeve van de nieuwe nestkasten van de kerkuil:

- Plaatsen van de kasten minimaal 6 maanden voor de sloop.
- Binnen opgehangen in bijvoorbeeld een (kap)schuur, stal, of op zolder op een donkere en rustige plek.
- Op minimaal 5 meter hoogte.
- Kastens regelmatig controleren en regelmatig schoonmaken.

Vleermuskasten ophangen voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger

Voorafgaand aan de werkzaamheden worden als alternatief tijdelijke kasten aangeboden. Deze worden in de directe omgeving van het plangebied opgehangen, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

De kasten worden aangeboden met compensatiefactor 4. Dit betekent dat in totaal 24 kasten worden opgehangen, 16 op Erve den Haimer en 8 op de locatie aan de Bruninksweg. Er worden kleine kasten opgehangen van het model A (bijvoorbeeld van Schwegler 1FF, Vivara Oekraïne of Boshamer).

Deze kasten zijn geschikt als zomer- als paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger en kan ook in milde winters als verblijfplaats worden gebruikt. De kasten worden opgehangen, in de directe omgeving en op maximaal 200 meter van het te slopen deel van het pand.

De vastgestelde verblijfplaatsen betreffen geen bijzondere functies (lees: geen kraam- en winterverblijven). Van de aangetroffen verblijfplaatsen (zomer- en paar-/baltsverblijfplaatsen) is bekend dat de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger niet kritisch zijn bij het kiezen van dit type verblijfplaats en hier regelmatig tussen wisselt.

Ecologisch werkprotocol

Alle te nemen maatregelen worden in een ecologisch werkprotocol samengevat, evenals de aanvullende voorwaarden uit de ontheffing. Dit protocol is tijdens de werkzaamheden op de locatie aanwezig en onder betrokken medewerkers bekend. Ook eventuele aanvullende voorwaarden uit de ontheffing worden hierin meegenomen. De uitvoerder ziet erop toe dat het protocol gevolgd wordt.

Begeleiding

Zowel het ongeschikt maken als het slopen zal gebeuren onder ecologische begeleiding. Ook zal ecologische begeleiding plaatsvinden bij het realiseren van inbouwvoorzieningen in de nieuwe situatie.

Tijdens de werkzaamheden staat een ecologisch adviseur van Eelerwoude paraat. Mocht de uitvoerder bijzonderheden ten aanzien van huismus, kerkuil, gewone dwergvleermuizen of andere soorten, dan neemt hij direct contact op met de ecologisch adviseur. Betreffende adviseur is werkzaam als adviseur Ecologie bij Eelerwoude en heeft ruime ervaring met de betreffende soorten, het uitvoeren van quickscans en nader onderzoek en toetsingen aan de Wet natuurbescherming, alsmede de begeleiding hiervan.

Ongeschikt maken buiten de kwetsbare perioden

Bij de planning van de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de kwetsbare periodes van de huismus, kerkuil, gewone dwergvleermuis, de laatvlieger, steenmarter en de kleine marterachtigen. De te slopen gebouwen dienen voor vleermuizen ongeschikt worden gemaakt:

- In het najaar van 2020, tussen half september en 1 november;
- in het voorjaar 2021, tussen 1 april en 15 mei
- in het najaar van 2021, tussen half september en 1 november;
- of in het voorjaar 2022, tussen 1 april en 15 mei .

Maar hierbij moet tevens rekening gehouden worden met het broedseizoen. Zo zal buiten het broedseizoen de woning, de schuur aan de Grote Veldweg en de panden aan Erve den Haimer ongeschikt moeten worden gemaakt voor de huismus en de kerkuil.

Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode waarin gewerkt wordt, wordt bepaald door een ter zake kundige op het gebied van huismus, kerkuil, vleermuizen en marterachtigen. De maatregelen die getroffen dienen te worden om het gedeelte van het pand ongeschikt te maken worden opgenomen in het ecologisch werkprotocol. Begeleiding vindt plaats door een deskundige op het gebied van huismus, kerkuil, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en marterachtigen. Tussen het ongeschikt maken en de start van de sloop wordt een periode van drie dagen aangehouden.

In één richting werken tijdens de sloop

Tijdens de sloop wordt één richting op gewerkt, zodat eventueel toch nog aanwezige dieren verstoord worden door het geluid en de trillingen van de sloop en de kans krijgen om te vluchten.

Nieuwe huismusvoorzieningen

In de nieuwe woning aan de Bruninksweg over de gehele breedte wordt een vogelvide ingebouwd. Hierdoor worden meer dan 4 nestgelegenheden gecreëerd waar huismussen gebruik van kunnen maken.

Nieuwe verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger

In de nieuwbouw zullen permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd. Er is nog geen overleg geweest met de architect of bouwkundige voor het inbouwen van vleermuisvoorzieningen. Er zal gebruik worden gemaakt van voorzieningen waarvan bekend is dat zij effectief zijn als zomer-, paar-/balts- en milde winterverblijfplaatsen. Compensatie zal plaatsvinden met een factor 4. Dit betekent dat minimaal 24 verblijfplaatsen gerealiseerd zullen worden, 8 op de locatie Bruninksweg en 16 op Erve den Haimer. Gedacht kan worden aan openingen in de muur, zodat de vleermuizen de spouwmuuren kunnen bereiken. Zoals een entreesteen.

De voorzieningen worden als volgt aangeboden:

- Op minimaal 3 meter hoogte
- Vrije aanvliegroute
- In verschillende windrichtingen
- Op plekken waar zo min mogelijk verlichting aanwezig is
- Buiten bereik van predatoren

- Op enige afstand van elkaar (i.v.m. territoriaal gedrag)

Nieuwe verblijfplaats voor steenmarter, wezel, bunzing en hermelijn

Er wordt op erve Den Haimer een takkenhoop aangelegd. De marter-takkenhoop dient droog en vrij van tocht te zijn. Het moet met natuurlijk materiaal, zoals blad, stro en dergelijke, gevuld worden. De takenhoop wordt aangelegd met 9 stoeptegels als vloer, muurtjes van bakstenen (2-3 stenen hoog) en 9 stoeptegels als plafond. Daarbovenop komt een laag van minimaal 0,5-1 m takken of snoeiafval (hoe meer hoe beter). Drie of minimaal twee in/uitgangen kunnen in de muurtjes worden uitgespaard. In afbeelding 3 wordt een voorbeeld getoond van een marter-takkenhoop.

Afbeelding 2: voorbeeld van een marter-takkenhoop. (bron: folder Steenmarter in en om het huis, Zoogdiervereniging)

11.2 Locatie maatregel

De tijdelijke kasten voor huismus worden binnen 2000 meter van de huidige woning aan de Bruninksweg geplaatst. De permanente voorziening wordt ingebouwd in de nieuwe woning aan de Bruninksweg. De nieuwe kerkuilkasten komen binnen 500 meter van de huidige verblijfplaatsen. De tijdelijke vleermuiskasten worden in de directe omgeving van de verblijfplaatsen opgehangen, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De permanente voorzieningen voor vleermuizen worden aangebracht in de nieuwbouw waarbij rekening wordt gehouden met een vrije aanvliegroute en plaatsing in verschillende windrichtingen.

11.3 Doel maatregel

Met de voorgenomen maatregelen worden voldoende tijdelijke en nieuwe verblijfplaatsen voor huismus, kerkuil, gewone dwergvleermuis en laatvlieger gerealiseerd, zodat de gunstige staat van instandhouding van de soorten (lokaal) gegarandeerd blijft. Ook voor marters wordt een nieuwe verblijfplaats gerealiseerd. Met de marter-takkenhoop wordt de staat van instandhouding van de marterachtigen niet verslechterd. Daarnaast worden de maatregelen uitgevoerd in het kader van zorgvuldig handelen (zorgplicht).

11.4 Effectiviteit maatregel

Gewone dwergvleermuis maakt gebruik van een netwerk aan verblijfplaatsen. Ze wisselen regelmatig van verblijfplaats. Vaak is het gebruik van een verblijfplaats afhankelijk van het seizoen en het weer. Regelmatig worden nieuwe verblijfplaatsen in gebruik genomen, mits deze voldoen aan de eisen.

De tijdelijke vleermuiskasten worden al langer en op verschillende plaatsen succesvol gebruikt bij verstoring van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en zijn bewezen effectief voor het vervangen van zomer-, paar-/balts en milde winterverblijfplaatsen. Na afronding van de werkzaamheden worden permanente voorzieningen ingebouwd die bewezen effectief zijn als zomer-, paar-/balts-, en milde winterverblijfplaatsen.

11.5 Afhankelijkheid derden

De toepasbaarheid van de maatregelen is niet afhankelijk van derden.

11.6 Monitoring

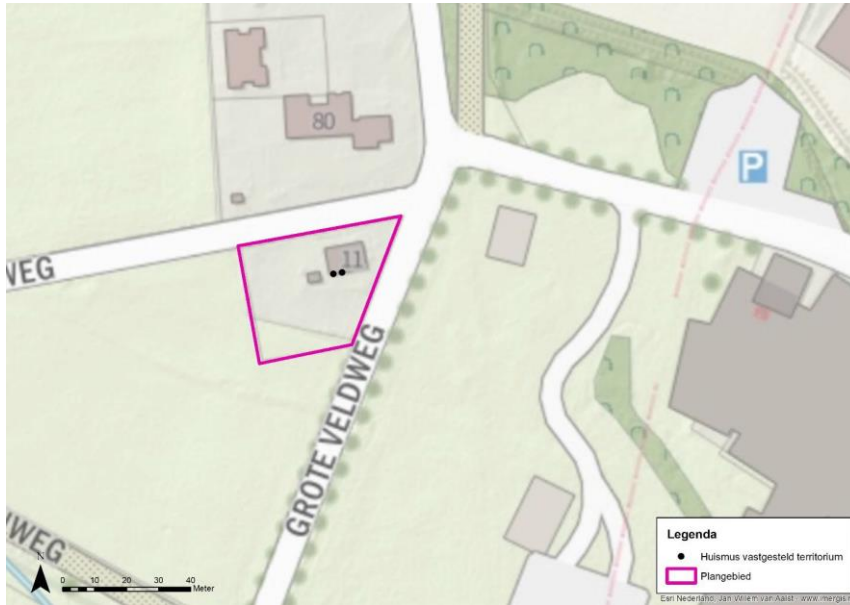
De maatregelen wordt opgenomen in het ecologisch werkprotocol. Monitoring vindt plaats in de vorm van ecologische begeleiding door een deskundige op het gebied van gewone dwergvleermuis, laatvlieger, steenmarter en kleine marterachtigen.

Literatuur

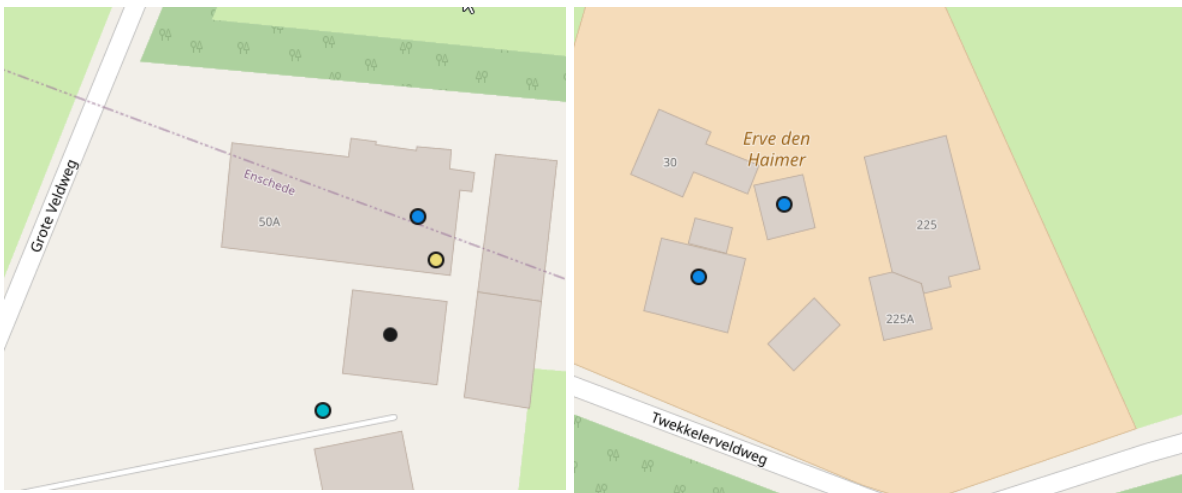
- Arcadis, 16 mei 2018. De staat van instandhouding. Factsheets voor 25 soorten in Gelderland.
- Bij12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Kerkuil *Tyto alba*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Eelerwoude, april 2020. Flora en faunaonderzoek Roerink, Hof te Tweekelo.
- Eelerwoude, april 2020. Toetsing Wet natuurbescherming, Landgoed Hof te Tweekelo.
- Eelerwoude S.J. Roeters en S. Schorn, januari 2020. Hof te Tweekelo Landgoedontwikkelplan.
- Nationale Databank Flora- en fauna.
- Sander Bouwens, oktober 2017. Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming.
- Zoogdiervereniging, Steenmarters in en om huis.

Bijlage 1 – Soortkaarten

Huismus op woning Bruninksweg

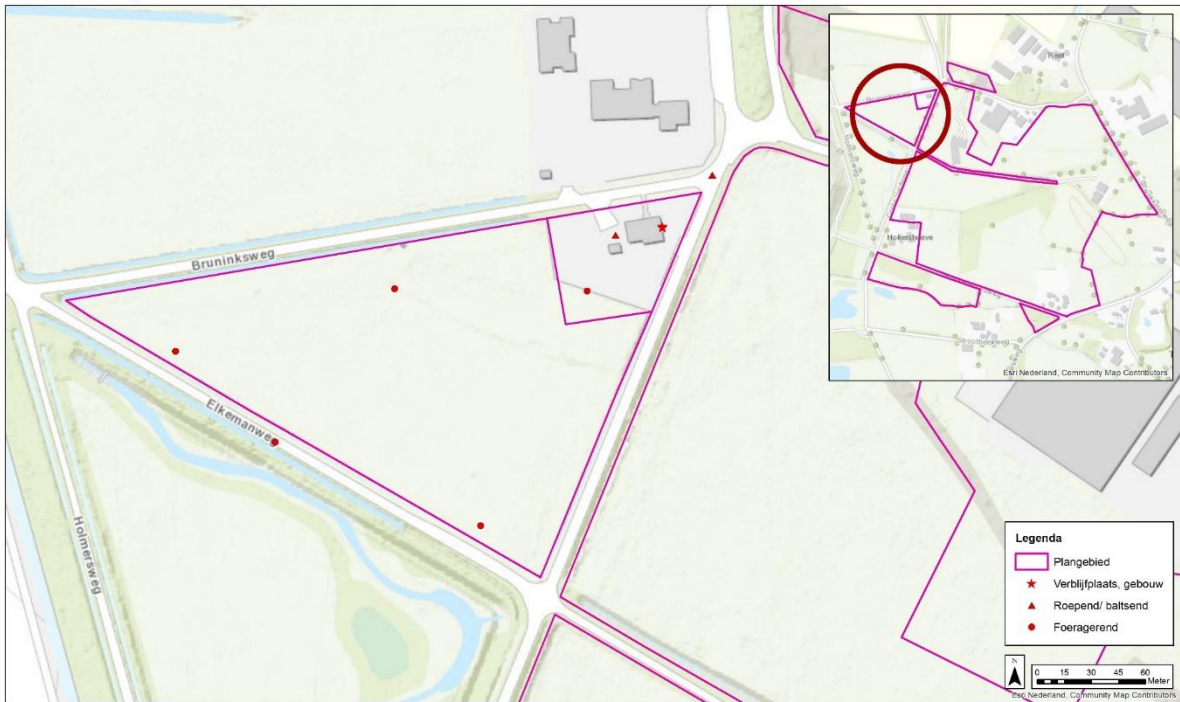
Kerkuil

Linkerkaart geeft locatie van kerkuil weer in de schuur aan de Grote Veldweg en rechterkaart geeft de locatie van de kerkuil weer op Erve den Haimer (donkerblauwe stippen)

Hof te Tweekelo, Bruninksweg 11

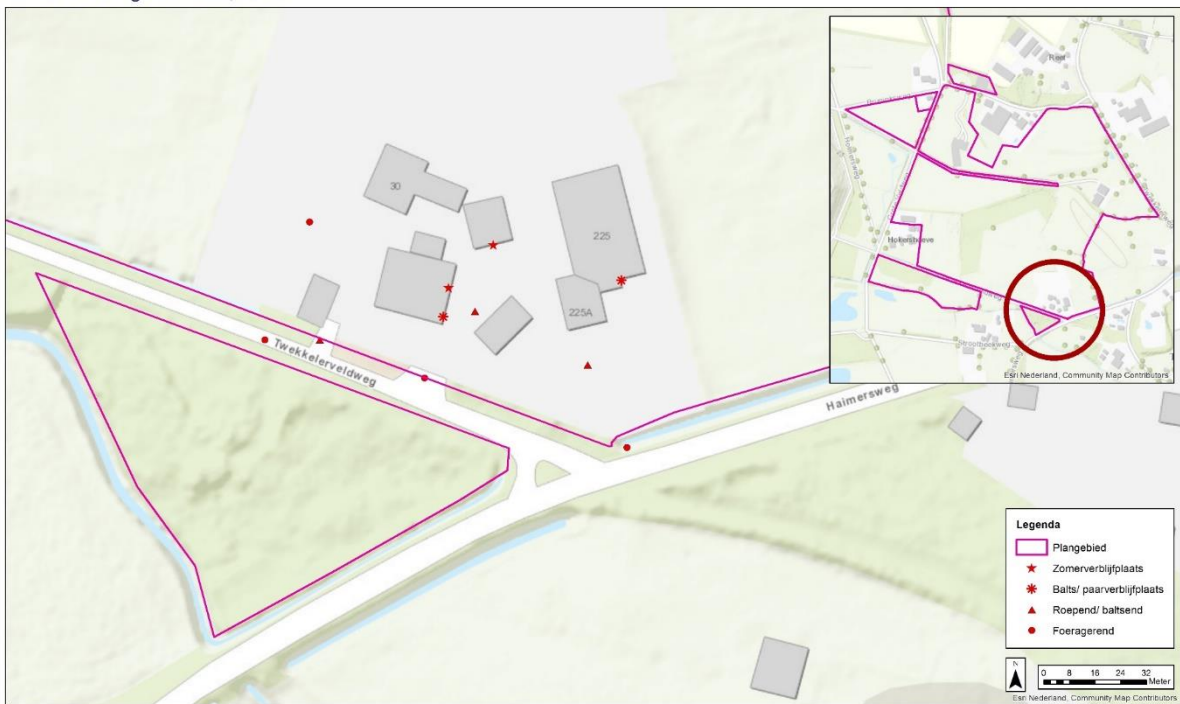
Gewone dwergvleermuis, 2018

Eelerwoude

Hof te Tweekelo, Tweekelerveldweg 30, Den Haimer

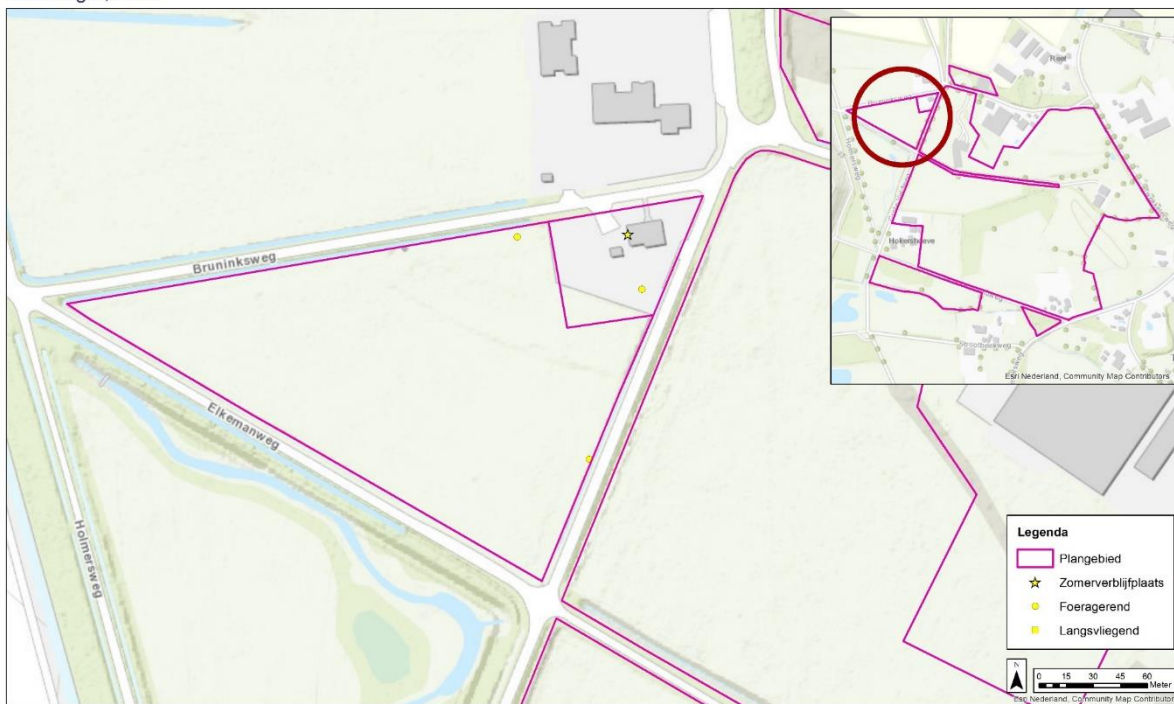
Gewone dwergvleermuis, 2018

Eelerwoude

Hof te Tweekelo, Bruninksweg 11

Laatvlieger, 2018

Eelerwoude

Steenmarter

Locatie van aangetroffen latrine van de steenmarter (grijze stip) in pand Den Haimer nummer 225.

Eelerwoude

www.eelerwoude.nl